

8. Офіційний сайт Держгеокадастру України. URL : <http://land.gov.ua/z-1-liutohoderzhheokadastr-rozpochynaie-peredachu-silskohospodarskykh-zemel-do-vlasnosti-obiednanykh-terytorialnykh-hromad/> (дата звернення : 16.01.2019).

Миронюк Ольга

студент

Слободян Анна

студент

Кочин Катерина

студент

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Строчаль В.П.

Національний університет біоресурсів і природокористування України
Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ СТІЙКОСТІ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ ЛОКАЛЬНИХ ГОСПОДАРСТВ

Найважливішою ознакою стійкості антропогенно перетвореного ландшафту є його структура та, в першу чергу, співвідношення між агроєкосистемами і природними біогеоценозами. На думку В.В. Докучаєва (1883), структура агроландшафту повинна визначатися кліматичними, ґрунтовими умовами, а також біологічними особливостями основної оброблюваної культури, що спрощується в даному регіоні, тобто для агроландшафтів правильним є принцип "структура-функція". Проте до теперішнього часу відсутня методологія вирішення цих проблем.

Мета роботи передбачала проведення екологічної оцінки земельних угідь господарська «Ворзель» з визначенням їх екологічної стійкості. Для досягнення цієї мети необхідно було вирішити наступні завдання: зробити оцінку стану ґрунтового покриву за показниками родючості ґрунтів; визначити екологічний стан агроландшафтів господарства за співвідношенням угідь, розрахувати екологічну стійкість угідь; провести оцінку ґрунтового покриву в залежності від ступеня забруднення важкими металами.

Ступінь порушення екологічної рівноваги у реальному співвідношенні Р:ЕСУ визначається за допомогою модифікованої шкали, яка дає можливість з високим ступенем точності оцінити екологічний стан агроландшафтів у широкому діапазоні: від оптимальних параметрів пропорції Р:ЕСУ (<20:>80 %), властивих «еталонним» ландшафтам – до абсолютно неприйнятних (>70:<30 %), що відповідають катастрофічному стану сільськогосподарських земель (табл. 1) [3, 6].

Сумарний показник хімічного забруднення ґрунту важкими металами (Zc) розраховується як сума коефіцієнтів концентрації окремих поліютантів за формулою:

$$Zc = Kc1 + \dots Kcn - (n - 1)$$

де, Kc – коефіцієнт концентрації одного забруднюючого компоненту; n – кількість забруднюючих компонентів.

Коефіцієнт концентрації одного забруднюючого компоненту (Kc) розраховуємо за формулою:

$$Kc = \frac{C}{ГДК}$$

де, C – масова доля поллютанту у ґрунті; ГДК – гранично допустима його концентрація.

Критерії екологічного стану ґрунту за сумарним показником хімічного забруднення наступні: $Z_c = 128$ – екологічне лихо; $Z_c = 323-128$ – надзвичайна екологічна ситуація; $Z_c = 32-16$ – відносно задовільна ситуація; $Z_c = 16$ – задовільна ситуація [3, 7-8].

В господарстві ВП НУБіП України «Навчально-дослідне господарство «Ворзель» ґрунти – типові для зони Полісся дерново-підзолисті різного ступеня опідзоленості. Механічний склад ґрунтоутворюючих порід зумовлює фізичні властивості ґрунтів, в тому числі стан їх задовільної вологості, що у свою чергу зумовлює розвиток на цих ґрунтах як природної, так і культурної рослинності. Вони відносяться до мало гумусних, мають низький рівень забезпечення азотом та калієм, високий рівень за фосфором. За вмістом мікроелементів ситуація гірша, лише за вмістом цинку ґрунти мають високе забезпечення даним показником. Оскільки дерново-підзолистим ґрунтам характерна середньо кисла реакція, і що підтверджене нашими дослідженнями, на них доцільно вирощувати наступні культури: озиме жито, овес, просо, люпин, рис, гречка, вика.

Порівнюючи оптимальну площу орних земель з даними наших розрахунків дійшли до висновку, що територія господарства характеризується нестійкою структурою, що зумовлено антропогенним навантаженням на земельні ділянки. Оцінюючи екологічний стан агроландшафтів господарства за співвідношенням угідь встановили, що стан агроландшафту за співвідношенням угідь відноситься до категорії «незадовільний» з балом – 4, екотип території – III.

Виходячи з отриманих результатів, а також порівнюючи їх з нормативами (ЕСУ - 1 – екологічно нестійкі угіддя) дійшли до висновку, що за показником екологічної стійкості угідь, територія господарства відноситься до категорії «екологічно нестійкі угіддя»

Сумарний показник хімічного забруднення сільськогосподарських угідь господарства важкими металами (Z_c) підтвердив, що ґрунти (поля №№ 1-7) не мають забруднення важкими металами. Екологічна ситуація сільськогосподарських угідь є задовільною, що дозволяє отримати екологічно безпечну сільськогосподарську продукцію. Перевищення важких металів відносно ГДК не спостерігається.

До рекомендацій щодо здійснення системи заходів з підвищення родючості ґрунтів та забезпечення ведення екологобезпечного ведення сільськогосподарського виробництва в господарстві ВП НУБіП України «Навчально-дослідне господарство «Ворзель» відносимо: включення в структуру сівозміни господарства бобових культур, за допомогою яких відбувається фіксація атмосферного азоту бульбочковими бактеріями за рахунок симбіозу цих бактерій з кореневою системою бобових культур; висівання швидкорослих бобово-злакових та хрестоцвітих культур на зелене добриво, що сприятиме поповненню елементів живлення в ґрунтах і поліпшенню їхніх фізико-хімічних, агрохімічних, біологічних та екологічних властивостей; розміщення сільськогосподарських культур та їх сортів на полях сівозмін відповідно до біологічних вимог рослин з урахуванням агрозон, відношення до реакції ґрунтового середовища тощо; застосування збалансованих, економічно вигідних доз органічних та мінеральних добрив та розробки комплексних проектів відтворення родючості ґрунтів.

Список використаних джерел

1. Писаренко В.М. та ін Агроекологія: теорія та практикум. Полтава : Інтерграфіка, 2003. – 318 с.
2. Агроэкологическая оценка земель Украины и размещение сельскохозяйственных культур / Под редакцией академика УААН В.В. Медведева. Киев : Аграрная наука, 1997. 162 с.
3. Екологічна експертиза технологій вирощування сільськогосподарських культур (методичні рекомендації) / За ред. д.с.-г.н. Н.А. Макаренко. Київ, 2008. 81 с.
4. Закон України «Про екологічну експертизу» від 9 лютого 1995 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/45/95-%D0%B2%D1%80>.
5. Методика агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення / За ред. С.М. Рижук, М.В. Лісового, Д.М. Бенцаровського. Київ, 2003. 64 с.
6. Методичні рекомендації з комплексної агроекологічної оцінки земель сільськогосподарського призначення / За ред. канд. с-г. наук О.О. Ракоїд. Київ : Логос, 2008. 51 с.
7. Оцінка придатності сільськогосподарських земель України для створення екологічно чистих сировинних зон і господарств по виробництву продуктів дитячого і дієтичного харчування. Методичні рекомендації/За ред. акад. О.Г. Тараріко. Київ, 1998. 52 с.
8. Оцінка придатності сільськогосподарських угідь вимогам спеціальних сировинних зон (Методичні рекомендації) / За ред. акад. УААН О.І. Фурдичка. Київ : 2006. 20 с.

Негода Юлія
канд. екон. наук, докторант
Міжрегіональна академія управління персоналом
Київ, Україна

СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗЕМЛЯМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Специфіка організації стратегічного управління аграрним виробництвом визначається, в першу чергу, особливостями сільського господарства як галузі суспільного виробництва, в тому числі використанням в процесі виробництва продуктивних земель, які є невід'ємним елементом базової тріади чинників виробництва, необхідних для ведення сільського господарства (земля-праця-капітал), кожен з яких може розглядатися як об'єкт стратегічного управління аграрним виробництвом.

Особливості управління земельними ресурсами пов'язані з їх унікальністю, що виникає в силу того, що земля не є продукт людської праці, не здатна відтворюватися штучно, завжди фізично обмежена, характеризується абсолютним рівнем немобільності, якісною неоднорідністю, можливістю зміни продуктивності тощо. У процесі виробничої діяльності господарюючих суб'єктів аграрного бізнесу земля не тільки реалізує функції засобу виробництва, але також виступає в якості предмета і знаряддя праці.